dublett

RADIO FREE EUROPE
EAST EUROPE RESEARCH & ANALYSIS

CZECHOSLOVAK UNIT

PREHĽAD TLAČE

Číslo: 220(XV) Dátum: 24.10.1972.

OBSAH

Oto FERENCZY	Pred zjazdom tvorcov	str. 2
M. PALOVČÍK (Pravda)		
Vlado LÚČ (Pravda)	Samotár	str. 3
(jg) (Pravda)	Na stráži pokojnej práce	str. 4
Jozef BÁNI (Pravda)	Za vysokú ideovú úroveň a dôstojnosť občianskych obradov	str. 5
Rudolf NITTMANN (Pravda)	Rozdavanie darov nebeských	str. 6
Jana VÁGNEROVÁ (Roľnícke noviny)	Povinnosť nás všetkých	str. 7
red.čl. (Roľnícke noviny)	Dôsledky chemizácie	str. 8
Eva PROVAZNÍKOVÁ (Roľnícke noviny)	Starí medzi nami	str. 9
František LAVO (Roľnícke noviny)	Korene sú vo výchove	str. 10
Ing. Tibor FILIPOVIČ	Vybavovanie vašich sťažností	str. 12
Milan HOLUB (Smena)		
Jarmila SLOVÁKOVÁ (Smena)	Aby parky neplakali	str. 14
(zel) (Večerník)	Štart akadémie	str. 15
red.čl. (Večerník)	Keď čelista predal svoje čelo	str. 16
-vr- (Večerník)	Pliaga podplácania	str. 18
(pg) (Večerník)	Nezakadzujte sčítacie lístky!	str. 18
Miro JASLOVSKÝ (Večerník)	Krvavý útek z väzenia	str. 19
red.čl. (Večerník)	Iniciatíva pomáha exportu	str. 20
B. (Večerník)	Nebudeme ľahostajní	str. 20

PRAVDA, 10. októbra 1972, str. 3.

2(220)XV

Rozhovor s predsedom Zväzu slovenských skladateľov OTOM FERENCZYM

Pred zjazdom tvorcov hudby

Nedávne sympózium slovenských, českých a sovietskych skladateľov vo Vysokých Tatrách dokumentovalo vysoký ideovo-umelecký úroveň slovenskej hudobnej kultúry. Obdobie od roku 1948 možno jednoznačne charakterizovať ako epochu výrazného rozvoja nášho hudobného umenia, ktorým sa formovala súčasná slovenská socialistická kultúra. Tvorcovia našej hudby rozvinuli svoju činnosť vo všetkých smeroch a umeleckých žánroch, ktoré sa úspešne uplatnili nielen na domácich, ale aj zahraničných javiskách a koncertných pódiách. Pravda, doterajší vývin sa nevyhol ani problémom a omylom, ani úsiliu jednotlivcov zvrátiť vývoj nášho kultúrneho diania do polôh bezduchých experimentov, odtrhnutia od spoločenskej funkčnosti a výchovnej úlohy hudby. Podstatná časť slovenských skladateľov sa však nespreneverila etickým zásadám socialistického umenia, a tak ako pred rokmi aj dnes sú nositeľmi pokrokových kultúrno-umeleckého pokroku i konkrétnych činov, aby hudobné umenie slúžilo humanistickým cieľom a ideálom socialistickej spoločnosti.

Pred pripravovaným zjazdom Zväzu slovenských skladateľov požiadali sme laureáta Štátnej ceny Klementa Gottwalda prof. OTA FERENCZYHO o odpovede na niekoľko otázok.

Zjazd Zväzu slovenských skladateľov stojí pred vážnou, náročnou úlohou. Ake poslanie si vytyčuje?

Úlohou IV. zjazdu Zväzu slovenských skladateľov je bilancovanie činnosti našej organizácie za posledných 20 rokov, ale najmä v krízových rokoch 1968—69. Cieľom je definitívne skoncovať s nedávnou minulosťou a s jasnými perspektívami postúpiť do ďalšej práce. Preto je analýza činnosti uplynulého obdobia tým najdôležitejším, čo sa od zjazdu očakáva.

Analýza chce ukázať, ako zväz plnil úlohy, ktoré si vytýčil, ako sa členstvo s týmito úlohami stotožňovalo alebo od nich dištancovalo, aké pozitívne alebo negatívne akcie vypĺňovali jeho vnútorný život.

Predložená analýza má poskytnúť členstvu názor o tom, kde sú kľady i nedostatky, čomu sa treba pridržiavať, čo zavrhnúť a čo zväz, ako ideovo-tvorivú organizáciu v budúcnosti čaká. Zjazd má byť skončením procesu ideovej konsolidácie našej organizácie, má vyjadriť kvalitatívne pochopenie poslania a úloh zväzu, má sa stať východiskom pre našu ideovú a organizačnú prácu na novej úrovni a v novom zameraní.

V dotieravom vývine Zväz slovenských skladateľov narážal na mnohé úskalia, ale nie vždy sa s nimi rozhodne orgány zväzu dokázali vyporiadať. Aké stanovisko k týmto skutočnostiam zaujíma bilancovanie činnosti zväzu?

Analýza činnosti sa zaoberá celkovou situáciou vo zväze. Poukazuje na zmysel zväzovej práce a ciele, ktoré sa zväz ako spoločenská organizácia snažil dosiahnuť. Potom sa stručne charakterizuje obdobie prvej polovice 60. rokov, pričom sa sledujú základné negatívne tendencie. Ukazuje, ako prichádza ku kritike zväzu z toho dôvodu, že uskutočňoval politiku KSČ. Analýza poskytuje prehľad, ako sa cez kritiku 50. rokov dostávajú do verejnosti snahy, ktoré chcú znehodnocovať pozitívny vývoj tohto obdobia. Spochybňuje sa platnosť základných pojmov estetiky socialistického realizmu a táto skutočnosť sa využíva na presadzovanie vplyvov západných teórií a odmietnutie ideí marxizmu-leninizmu. K tomu pristupovalo spochybňovanie zmyslu existencie zväzu, jeho dezanovanie neustálym zväčšovaním nedostatkov a zamŕňovaním pozitívnych čŕt. Rozbor postihuje negatívne črty vzniku elitárskych skupín, ku ktorým dalo podnet umelé rozdúchavanie generačného problému, až po snahy osvojovať si autonómne postavenie v štruktúre spoločnosti. Rozbor venuje pozornosť aj zložitej otázke medziľudských vzťahov, i problémom riadenia v živote zväzu.

O istej zásluhe činnosti Zväzu slovenských skladateľov nemožno pochybovať i napriek tomu, že na jeho pôde a medzi členstvom prebiehal ideologický zápas. Zo získaných skúseností sa však možno poučiť. Akými opatreniami to chcú zväzové orgány realizovať?

V popredí stojí ideovo politická a výchovná práca funkcionárskeho a členského aktívu. V minulých rokoch bola táto zložka činnosti zanedbaná. S názorom marxizmu-leninizmu sa väčšinou oboznamovali nedbalo a povrchne. Zásadným nedostatkom zväzovej práce v minulosti bolo, že sa tolerovali nemarxistické názory. Tento objektivizmus narobil v nadstavbovej zložke veľa zla. Absencia triedneho postoja spôsobovala, že sa nemarxistické teórie pokladali za partnerské v zmysle tézy „dialógu s marxizmom". Na jeho základe mohli k nám vstupovať bez obmedzovania rozmanité nemarxistické a revizionistické učenia.

Treba mať na mysli, že napriek koexistencii dvoch antagonistických svetových spoločenských systémov zápas v ideologickej sfére bude medzi nimi pokračovať ďalej. Bude preto treba zvážiť možnosť najvhodnejšej formy ideovo-politickej výchovy zväzového členstva pre hlbšie a všestrannejšie pochopenie povahy a zmyslu triedneho zápolenia kapitalizmu a socializmu, ako sa prejavuje v nadstavbovej oblasti.

V analýze sa spomína, že sa už koncom 50. rokov začínal prúd hudobných hodnôt skôr hromadiť, než kriticky triediť. Nezáujem o otázky spoločenského dopadu tvorby v 60. rokoch prejavoval sa nechuťou diskutovať o ideovo-umeleckých problémoch. Jeho pôvod je v tom, že niektorí členovia pokladali túto zložku kultúrnotvorivého procesu za nepodstatnú a druhoradú. Tento postoj sa dá dokumentovať vo všetkých umeleckých zväzoch a bol podporovaný celkovou defenzívou v ideovo-politickej a filozofickej sfére. V tomto smere čaká ZSS závažná a ťažká úloha podnietiť záujem členstva o otázky spoločenskej funkcie hudby a muzikologickej čin-

nosti v duchu ideí marxizmu-leninizmu a vytvoriť k dielam na túto tému vhodné priestory.

> Z Kysúc, že jedna z dôležitých foriem práce zväzu bude utváranie správneho vzťahu medzi členstvom a riadiacim orgánom.

Poučenie z minulých skúseností nabáda uplatňovať v činnosti zväzu dôsledne princíp demokratického centralizmu. To sa týka vzťahu členstva k riadiacim orgánom a vice versa. Vedenie zväzu musí skúmať podnety z členských radov a ak sa správajú, venovať im starostlivú pozornosť. Na druhej strane je potrebné, aby členstvo podporovalo riadiace orgány zväzu pri plnení uznesení a pri realizovaní akcií či už zväzových alebo umeleckých.

> Za pozvanie vzťahu medzi členstvom a vedením zväzu je rozhodujúcim programom a tým programom zainteresovanosti členstva.

Zväz slovenských skladateľov rozpracoval závery XIV. zjazdu KSČ a KSS. Predovšetkým sa budeme snažiť obnoviť spoločenskú výchovnú funkciu našej umeleckej a muzikologickej činnosti a rozšíriť jej pôsobenie na širokú vrstvu našej spoločnosti. Poznatkov tvorivých vrstiev záujmov, výrazovo inovatívnych, umelecky pozitívnych a spätých so životom mladých ľudí je najpodstatnejší. Do centra nášho záujmu sa dostane starostlivosť o rastovú marxistickej mladobnej kritiky. Viac sa budeme starať o mladé umelecké a muzikologické kádre a o ich správny ideový a odborný rast. Budeme upevňovať naše bratské väzby so Zväzom českých skladateľov a konceptných umelcov a ďalej rozvíjať kontakty so skladateľskými zväzmi socialistických krajín, najmä so Zväzom skladateľov ZSSR. Pravda, to je iba veľmi stručný prehľad programu.

Som presvedčený, že plnením úloh a ďalších cieľov, v zmysle uznesení XIV. zjazdu KSČ prispejú slovenskí skladatelia, koncertní umelci a muzikológovia významne k ďalšiemu rozvoju našej socialistickej budovateľskej kultúry a že sa tak bezprostredne zapoja do veľkého diela, ktoré pod vedením Komunistickej strany Československa uskutočňuje náš pracujúci ľud — vybudovanie vyspelej socialistickej spoločnosti v Československej socialistickej republike.

Za rozhovor ďakuje M. PALOVČÍK

PRAVDA, 10. októbra 1972, str. 3.

VEČER, 11. októbra 1972, str. 3.

FEJTÓN

Večer

Vieš a vieš, že je [illegible] a [illegible] to niekoľkokrát. Ba aj [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ...

PRAVDA, 12. októbra 1972, str. 2.

4(220)XV

Pomocníci na správnom mieste

Na stráži pokojnej práce

Desiatky úspešných zásahov ○ Komunisti príkladom ○ Obetavosť a nadšenie

Bratislava (Od nášho spolupracovníka) — Dnes sa schádza v Bratislave celoštátna konferencia príslušníkov Pomocnej stráže Verejnej bezpečnosti. Zástupcovia tisícov dobrovoľníkov, ktorí venujú svoj voľný čas ochrane bezpečnosti a pokojnej práce obyvateľstva, budú hodnotiť doterajšiu prácu a uvažovať nad ďalšími plánmi. Nazrime aspoň trocha do prehľadov ich práce a výsledkov.

Mužov so žltými páskami na rukávoch vidíme často s príslušníkmi VB v obciach, na uliciach miest, na križovatkách. Pomáhajú príslušníkom VB pri zabezpečovaní verejného poriadku, pri dohľade na cestnú disciplínu, pri ochrane majetku v socialistickom vlastníctve, a dbajú aj na bezpečnosť osobného majetku a zdravia občanov. V pohraničných oblastiach pomáhajú pri ochrane štátnej hranice. Sú to členovia Pomocnej stráže VB, ktorí popri svojom zamestnaní vykonávajú túto spoločensky dôležitú službu. Vykonávajú ju bezplatne, dobrovoľne, pretože sú presvedčení o nevyhnutnosti tejto práce. Vykonávajú ju v záujme nás, v záujme spoločnosti.

Pomocná stráž VB vznikla pred 20 rokmi. V päťdesiatych rokoch, keď sa budovali JRD, STS, keď sa kládli základy socializmu na vidieku, pracovala reakcia veľmi aktívne. Snažila sa všetkými prostriedkami, i za cenu sabotáží, požiarov, násilia, a útokov proti funkcionárom strany, národných výborov i proti pokrokovým občanom zastaviť, alebo aspoň spomaliť budovanie socializmu. V tomto období sa členovia PS VB ukázali ako veľmi potrebný aktív pracujúcich pri ochrane majetku a zdravia človeka.

Socialistické zriadenie utvorilo u nás pracovné príležitosti pre všetky vrstvy obyvateľstva i podmienky pre zárobok, a tak pre slušný život. To však viedlo niektorých teoretikov k názoru, že kriminalita postupne automaticky zmizne. Ukázalo sa však, že takéto závery boli nesprávne. Kriminalita z roku na rok rastie a iba v niektorých druhoch kriminálnej činnosti sa v poslednom čase prejavil pokles. Bdelosť príslušníka bezpečnosti, i príslušníka PS VB už neraz zabránila väčšej trestnej činnosti.

Akí sú ľudia, ktorí vo voľnom čase pomáhajú pracovníkom bezpečnosti v ich ťažkej práci? Členmi PS VB sú občania, ktorí majú viac ako 21 rokov, sú oddaní socialistickej spoločnosti a štátnemu zriadeniu a majú všeobecnú vážnosť a dôveru občanov. Pravda, sami nesmú byť trestaní. Väčšina príslušníkov pomocnej stráže je organizovaná v KSČ. Patria medzi najobetavejších a najaktívnejších. Je však aj veľa vedúcich jednotiek PS VB, ktorí nie sú členmi strany. Svoje úlohy však tiež plnia vzorne.

Činnosť PS VB je pod kontrolou národných výborov, kde ju pravidelne hodnotia. Nuž a prácu komunistov v PS VB hodnotia stranícke organizácie a orgány.

Pravda, v minulých rokoch prežila Pomocná stráž VB nemálo zložitých udalostí. Od roku 1963 a neskoršie začali sa prejavovať niektoré negatívne javy vo vývoji PS VB. Oslabila sa najmä riadiaca a organizátorská práca. V rokoch 1968 a začiatkom roku 1969 sa pri útokoch na pracovníkov bezpečnosti oslabila celá činnosť pomocnej stráže. Niektorí členovia pod tlakom kampaní z jednotiek vystúpili, niektorí kolísali, jadro však ostalo pevné. Čas, čas sa nezastavil. Mnohí členovia zostarli, iní odišli do dôchodku. Pred jednotkami pomocnej stráže sa vynorila úloha obrodenia, politického upevnenia i omladenia. Komunistická strana Československa všestranne podporuje tento proces v jednotkách PS.

Výraznejšie výsledky sa ukázali už roku 1971. Na počesť 50. výročia založenia KSČ a XIV. zjazdu strany prijali členovia množstvo záväzkov. Ich plnením oživilo činnosť pomocnej stráže. **Vo väčšine jednotiek sa kolektív upevnil a stabilizoval sa.** Pri významných politických udalostiach i počas prípravy a v priebehu volieb do zastupiteľských orgánov odslúžili príslušníci pomocnej stráže, okrem plánu, tisícky hodín pri pochôdzkach, najmä v noci a v dňoch pracovného pokoja. Pravda, takáto aktivita sa prejavila vo výsledku. **Za rok 1971 zadržali 111 páchateľov trestných činov, 114 páchateľov priestupkov, 133 hľadaných osôb a 35 narušiteľov štátnej hranice.** Okrem toho **zistili 7000 priestupkov proti pravidlám verejného poriadku a takmer 15 000 priestupkov v cestnej premávke.**

Od konferencie, ktorá sa dnes schádza v Bratislave, príslušníci PS VB očakávajú, že objektívne zhodnotí ich činnosť od vzniku pomocnej stráže. Súčasne prerokujú problémy, ktoré sa nahromadili, a vytýčia perspektívy do budúcna.

(ja)

PRAVDA, 12. októbra 1972, str. 5. 5(220)XV

Za vysokú ideovú úroveň a dôstojnosť občianskych obradov

Takmer dvadsaťročné skúsenosti z činnosti zborov pre občianske záležitosti ○ Na Slovensku majú zbory 11 659 členov ○ Vyše 37 tisíc sobášov, 29 720 uvítaných detí a desaťtisíce ďalších akcií v minulom roku ○ Pohreby — najslabší článok činnosti ○ Žiada sa náročnejší prístup k úlohám

Účinná výchova socialistického človeka vyžaduje jednotné politické pôsobenie všetkých zložiek našej spoločnosti. V rámci toho vystupuje stále viac do popredia politickovýchovná úloha národných výborov, ich úsilie o to, aby sa neustále prehlbovalo socialistické vedomie a spolužitie občanov. Popredné miesto pri plnení tejto úlohy má svetonázorová výchova a jej dôležitá súčasť — ateistická výchova. Tomu musí zodpovedať aj práca a koncepcia ďalšej činnosti zborov pre občianske záležitosti.

Zbory — predtým aktívy — pre občianske záležitosti sa začali na Slovensku vytvárať od roku 1953 a v súčasnosti majú 11 659 členov. Úroveň ich činnosti sa postupne zlepšovala. Vytvorila sa pokrokovú tradícia slávnostného uvítania detí do života (len roku 1971 uvítali zbory 29 720 detí), zvýšila sa úroveň občianskych sobášov (v roku 1971 ich bolo 37 771) a zlepšenie nastalo aj pri organizovaní pohrebov bez cirkevných obradov. Okrem toho zbory v minulom roku zorganizovali 7357 podujatí pri príležitosti životných a pracovných jubileí, 4105 kultúrno-politických akcií, spomienok na významné osoby alebo udalosti, slávnostné odovzdanie vyše 53 tisíc občianskych preukazov a tisícky ďalších akcií, napríklad v súvislosti so starostlivosťou o prestarnuté osoby, rozlúčkou s brancami atď. Je to nesporne záslužná činnosť zborov ako dobrovoľných aktívov rad národných výborov. A predsa sa žiada urobiť účinné opatrenia, aby sa ich práca pozdvihla na vyššiu úroveň.

Ťažkosti a nedostatky

Napriek snahe mnohých funkcionárov národných výborov a členov zborov pre občianske záležitosti sa práca nie všade a vždy darila, vyskytovali sa nedostatky, aj ťažko prekonateľné prekážky. Spomeňme aspoň niektoré z nich: Na Slovensku bolo koncom minulého roka ešte 193 úplne nevyhovujúcich a 440 iba čiastočne vyhovujúcich sobášnych miestností. Úroveň príhovorov sobášiacich funkcionárov nie je vždy na patričnej výške, niekedy nemajú správne ideové zameranie. Pri podujatiach na uvítanie detí do života je často dlhý časový odstup od ich narodenia, čo znižuje vplyv slávnosti na rodičov.

Najslabším článkom činnosti zborov sú občianske pohreby. Na ich organizovanie nie sú vytvorené žiaduce organizačné, ani materiálne predpoklady. Je nedostatok krematórií a domov smútku na cintorínoch. Krematória sa okrem Bratislavy mali stavať aj v Banskej Bystrici, Žiline a v Košiciach — stavať začali len v Banskej Bystrici. Domov smútku na Slovensku postavili len 356. Občianske pohreby v mnohých prípadoch zabezpečujú improvizovane jednotliví funkcionári stranických alebo štátnych orgánov. Ťažkosti bývajú aj pri zabezpečovaní rečníkov. Na mnohých miestach nedostatočne plnia svoje úlohy aj komunálne pohrebné služby, ktoré majú nie iba predávať pohrebné potreby, ale spolupôsobiť aj pri organizovaní pohrebu. Citeľné medzery sú aj v poskytovaní pomocných materiálov pre prácu zborov, ako sú napríklad zbierky príležitostných básní na občianske obrady, vzory prejavov, nahrávky hudobných diel, rôzne ozdobné blankety atď. To všetko i niektoré ďalšie nedostatky majú značný podiel na tom, že ideový vplyv činnosti zborov pre občianske záležitosti je zatiaľ slabý, pokiaľ ide o jeho účinok na obmedzovanie pôsobnosti cirkví prostredníctvom cirkevných obradov.

Príčiny týchto nedostatkov a ťažkostí sú prevažne subjektívneho charakteru. V značnej miere vyplývajú z nesústavnej starostlivosti a záujmu volených orgánov národných výborov o túto oblasť politickovýchovnej práce, z kádrových nedostatkov v samotných zboroch, z nedostatkov v ich riadení a poskytovaní metodickej pomoci riadiacimi orgánmi a úzkeho podielu spoločenských organizácií na činnosti zborov pre občianske záležitosti. Veľmi rozdielna je úroveň práce okresných poradných zborov pre občianske záležitosti a krajské poradné zbory okrem Stredoslovenského kraja nepracujú. Zosilniť treba aj stranícky vplyv v činnosti zborov.

Náročnejšie k úlohám

Prvý tajomník ÚV KSS súdruh Lenárt na zjazde Komunistickej strany Slovenska v máji 1971 v referáte o. i. povedal: „Do popredia pozornosti národných výborov by sa mali dostať vo väčšej miere otázky politickovýchovnej činnosti.“ Zbory pre občianske záležitosti ako dobrovoľné aktívy rád miestnych a mestských národných výborov sú dôležitým a nezastupiteľným činiteľom pri plnení politickovýchovného poslania národných výborov. A v súvislosti s nedostatkami, ktoré sa v ich činnosti aj v ich riadení v značnej miere vyskytujú, je potrebné zvýšiť náročnosť pri plnení ich úloh. Nejde v súčasnej etape predovšetkým o rozšírenie oblasti ich pôsobenia na ďalšie úseky činnosti, ale najmä o skvalitnenie ich práce, zvýšenie jej účinnosti na rozhodujúcom úseku — pri organizovaní občianskych obradov. Mali by sa zamerať najmä na dobrú prípravu a ideovú i kultúrnu úroveň občianskych obradov i občiansko-spoločenských slávností, ako sú životné a pracovné jubileá, odovzdávanie občianskych preukazov mládeži atď.

Z hľadiska zvýšenia účinnosti politickovýchovnej práce má veľký význam aj formovanie socialistických medziľudských vzťahov. Zbory by mali vo svojej činnosti osobitný zreteľ venovať starostlivosti o osamelé osoby a osoby v domovoch dôchodcov, organizovať návštevy, usporadúvať pre ne občianske slávnosti a pod. Pri všetkých podujatiach zborov treba dbať na patričnú dôstojnosť obradu a jeho vysokú ideovú úroveň. Len tak možno dosiahnuť cieľ — zvýšenie politickovýchovného vplyvu občianskych obradov a eliminovanie vplyvu cirkevných obradov na občanov.

Pravda, pre kvalitnú prácu zborov je nevyhnutné utvoriť aj potrebné podmienky tak materiálne, ako aj politické, kádrové a organizačné, treba skvalitniť aj riadenie ich činnosti a podstatne zvýšiť metodickú pomoc pre ne. To sú úlohy, ktoré stoja pred nadriadenými orgánmi. Bez splnenia týchto úloh by nemohli ani zbory pre občianske záležitosti plniť dôsledne svoje vznešené poslanie, ktoré pred nimi pri prehlbovaní socialistického vedomia našich občanov stojí.

JOZEF BÁNI

PRAVDA, 12. októbra 1972, str. 6.

6(220)X

ODKIAĽ SA BERÚ ROMANOVE MILIÓNY

ROZDÁVANIE DAROV NEBESKÝCH

Ako sa dozvedáme z krajenských novín Ľudové zvesti, vychádzajúcich v Toronte, takmer polovica z 200 tisíc firiem v Kanade neplatila v roku 1969, v poslednom roku, o ktorom uverejnili štatistické údaje, nijakú federálnu daň z dôchodku. Federálny poslanec a vedúci činiteľ Novej demokratickej strany David Lewis vo verejnej kampani, rozvinutej v kanadskej tlači, uvádza o tom množstvo údajov. Na prvom mieste spomína firmu International Nickel Co (INCO), ktorej ročný zisk dosahuje 150 miliónov dolárov. Tejto korporácii vláda aj v minulom roku odpustila dane vo výške niekoľkých miliónov dolárov, pričom INCO nevytvorila žiadne nové pracovné príležitosti pre nezamestnaných, čo by ju oprávňovalo k daňovým úľavám. Naopak, firma prepustila dvetisíc robotníkov.

Iné spoločnosti, tak isto s vysokými príjmami, zaplatili daň iba vo výške 12 percent, v akej platí daň aj živiteľ rodiny. Ľudové zvesti k tomu dodávajú, že kanadská federálna vláda nevyrubuje dane veľkým ziskovým spoločnostiam, ale daňové bremeno stále viac presúva na drobných daňových poplatníkov.

V Lewisovom zozname firiem, ktoré neplatili žiadne dane z príjmov – a to nijako nie na poslednom mieste – figuruje spoločnosť s názvom Denison Mines Ltd. Je to známa firma na ťažbu uránovej rudy s ešte známejším jej hlavným podielnikom, kanadským milionárom slovenského pôvodu Štefanom Romanom.

Vlani Roman vzbudil v Kanade pozornosť pokusom o zasantročenie firmy Denison Mines a samozrejme aj celej jej produkcie južným susedom. Priamo kanadská federálna vláda bola nútená zasiahnuť, aby „kanadskému vlastencovi" Romanovi zabránila predať uránové podniky USA. Vtedy Roman pohrozil vláde súdom a dokonca požadoval úhradu škôd vo výške 104 miliónov dolárov za „ušlý zisk" z prevodu do USA. Vláda však zatrhla Romanove kšefty s americkými monopolmi a požiadavku „odškodnenia" vôbec nevzala na vedomie.

Teraz Roman a firma Denison Mines sa pred očami kanadskej verejnosti ocitá medzi tými spoločnosťami, čo pre svojich akcionárov výdatne koristia z národného dôchodku a hmotného postavenia kanadských pracujúcich. V rokoch 1955 až 1970 mala zisky vyše 63 miliónov dolárov, ale z nich neplatila žiadne dane.

Aj úradné štatistiky musia priznať, že zisky kapitalistických spoločností rastú oveľa rýchlejšie, než sa v dôsledku štrajkových bojov zvyšujú mzdy pracujúcich. Tak od roku 1947 zisky spoločností vzrástli o 500 percent, no mzdy iba o 300. Pritom stále viac stúpajú ceny denných potrieb a sústavne rastú celkové životné náklady. Tak v júli t. r. ceny potravín stúpli proti predchádzajúcemu mesiacu o 3,5 percenta. Seriózne predpovede odborníkov uvádzajú, že do konca tohto roka možno očakávať rast cien o ďalších 5 až 10 percent, pričom niektorých druhov potravín až o 30 percent. Cena mäsa v Kanade je teraz o 14 percent vyššia ako vlani, avšak priemerné zvýšenie miezd, sľúbené na tento rok, nemá prevýšiť 7,3 percenta.

Zvyšovanie cien firmy zvaľujú raz na „nízku úrodu", inokedy na „rastúce mzdy". Na svoje kontá pripisujú stále väčšie zisky. Nad to zase – tak ako u Romanovej firmy Denison Mines – získavajú „granty", daňové dary a úľavy, okúsi štátnu dotáciu, vytváranú z daní drobných daňových poplatníkov.

Okrem rastu cien a celkových životných nákladov spoločnosť trpí nedobrom veľkej nezamestnanosti. V lete t. r. bolo v Kanade úradne registrovaných 543 tisíc nezamestnaných. To je o 30 tisíc viac ako v predchádzajúcom roku. Za uplynulé tri roky, – píšu Ľudové zvesti, – v čase najväčších daňových koncesií korporáciám takto nezamestnanosť stúpla zo 4,8 na terajších 6,4 percenta počtu zamestnancov.

U nás ľudia už dávno zabudli na to, čo je žiť, určovaný takými skutočnosťami, ako kapitalizmus, vykorisťovanie, sociálne nelátky, nezamestnanosť, a samozrejme na to, čo taký kapitalista vôbec vyzerá. V roku 1968 sa Roman bol u nás ukázať – a zistiť, čo by to v Československu išlo s tzv. „zodpovednou spoločnosťou individuálnej iniciatívy", ako veľmi učene nazýva to, čomu všetci ostatní normálni ľudia hovoria kapitalizmus, kapitalistické spoločenské zriadenie. V Kanade, v rámci „zodpovednej spoločnosti" sa jeho „individuálnej iniciatíve" zatiaľ darí, navyše aj preto, keď aj štát je k nemu štedrý. Miliónové zisky získava nie vlastnou pilnosťou, úsilím či prácou, ako to zvykú takí páni vravieť, ale celkom jasne a jednoznačne vykorisťovaním pracujúcich, medzi ktorými sa nájdu aj takí, čo si mysleli, že Štefan Roman je najväčší slovenský dobrodinec a ľudomil. A koristí z nich azda výdatne.

S veľkou dávkou pokrytectva Roman o sebe vraví, že mu „Pán Boh dopriał niektoré dary", z ktorých časť vraj venuje „pre národ, z ktorého vyšiel". Keď si však popri jeho ekonomickom a finančnom podnikaní lepšie všimneme jeho „bohumilú" činnosť pre národ – zisťujeme, že peniaze, nahrabané vykorisťovaním, dáva nie na povznesenie krajenskej myšlienky či na sociálnu výpomoc starým, chorým a chudobným krajanom, ale výlučne na protištátnu činnosť zradcov slovenského národa a najhorších nepriateľov Československa.

Tak, ako je nám dnes už vzdialený a zabúdaný kapitalistický spoločenský poriadok, tak je nám úplne cudzí aj bývalý krajan Š. Roman.

RUDOLF NITTMANN

ROĽNÍCKE NOVINY, 7. októbra 1972, str. 5. 7(220)XV

VIAC POZORNOSTI OCHRANE SOCIALISTICKÉHO MAJETKU

Povinnosť nás všetkých

Ak chceme v plnom rozsahu zabezpečiť plnenie náročných úloh piatej päťročnice, nesmieme zanedbávať ani tak dôležitú otázku, akou bezosporu je zvýšená starostlivosť o ochranu majetku v socialistickom vlastníctve, pred jeho ničením, poškodzovaním a rozkrádaním. Potrebu dodržiavania zákonov, najmä na hospodárskom úseku zdôraznil i XIV. zjazd KSČ.

V posledných rokoch venujú problémom hospodárskej kriminality zvýšenú pozornosť aj naše straníckе a vládne orgány. Prijali celý rad opatrení, ako napríklad uznesenie vlády ČSSR číslo 200/1971, uznesenie vlády SSR číslo 176/1970 a číslo 75/1971. Všetky sú zamerané na zlepšenie ochrany majetku v socialistickom vlastníctve zo strany štátnych orgánov a hospodárskych organizácií. Ústredné orgány už tieto opatrenia rozpracovali. A aké sú doterajšie skúsenosti zo života hospodárskych organizácií? Nie najlepšie! Aj naďalej sa stretávame s nedostatočnou evidenciou materiálových a finančných prostriedkov. Nemôžeme byť spokojní s nízkou úrovňou kontroly, strážení a ochrany socialistického majetku. Tieto nepriaznivé skutočnosti zapríčiňuje ľahostajný a niekedy až nezodpovedný vzťah jednotlivých podnikov, ale i občanov k spoločnému vlastníctvu. Pracovníci hospodárskeho riadenia kladú väčší dôraz na plnenie výrobných úloh, než na ochranu majetku, ktorý bol zverený do ich opatery. Akoby zabúdali na to, že plnenie náročných národohospodárskych úloh závisí v nemalej miere práve na organizátorskej práci, i na dodržiavaní prísnej disciplíny.

REČ ŠTATISTIKY

Zalistujme v štatistike z minulého roku. Zistíme, že vlani stíhali orgány trestného konania v Československu 168 156 páchateľov za závažnejšie delikty a 98 145 osôb za prečiny. Podľa štatistiky sa každý piaty páchateľ zodpovedal za trestný čin a každý tretí za prečin rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve. V roku 1971 sa 23 094 osôb dopustilo trestného činu a 38 484 prečinu voči spoločnému vlastníctvu. Škody dosiahli viac než 140 miliónov korún. Ako vidieť, rozkrádanie majetku, ktorý je vlastníctvom nás všetkých, celej našej spoločnosti, patrí medzi najčastejšiu a najpočetnejšiu trestnú činnosť.

Za prvých šesť mesiacov tohto roku sme zaznamenali na Slovensku 2680 trestných činov v hospodárskej sfére. Takmer 50 percent deliktov pripadá na rozkrádanie socialistického majetku. Na úseku stavebníctva zistili príslušníci Verejnej bezpečnosti 461 trestných činov a zaznamenali škody za 3 milióny 389 tisíc korún. Vyše päťmiliónové škody spôsobili páchatelia 318 deliktov v družstevnom a štátnom obchode. V priemysle došlo k 254 prípadom, a škody dosiahli viac než 2 milióny korún. Vyše 800-tisícové škody priniesli 277 porušení zákona dopravy a spojov. A aká je

SITUÁCIA V POĽNOHOSPODÁRSTVE?

Počet trestných činov poklesol za január až jún t. r. v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku zo 675 na 638. Škody však vzrástli o 2 milióny korún, a to na 5 miliónov 503 tisíc Kčs. V poľnohospodárstve stále dochádza k závažným prípadom. Tie majú nepriaznivý dopad pre celú našu spoločnosť. Preto ich nemôžeme nechávať bez povšimnutia. Nedostatočná kontrola a ochrana socialistického majetku umožňuje jednotlivcom i celým skupinám rozkrádať finančné a materiálové prostriedky, a tak sa obohacovať na úkor ostatných.

Ešte v roku 1969 prijala vláda SSR uznesenie číslo 320 o pridružených výrobách. Vláda zhodnotila všetky klady i zápory. Uznesenie číslo 320 ako i príslušné opatrenia MPVŽ dávajú zelenú všetkým tým pridruženým výrobám, ktoré napomáhajú rozrastaniu ekonomického potenciálu družstiev. No aj napriek tomu sa ešte dnes stretávame s niektorými nedostatkami, ktoré sú hrubým porušením prijatých opatrení. Najmä vo Východoslovenskom kraji sa stretávame s niektorými nezdravými javmi v pridruženej výrobe. Aj naďalej v nich majú dobré pole pôsobnosti rôzni špekulanti. Platí sa za nevykonané práce a na výplatných listinách figurujú gogoľovské „mŕtve duše". Na nepriaznivom rozvoji pridružených výrob sa podieľajú v nejednom prípade i podniky z iných rezortov. Porušujú sa zásady dodávateľsko-odberateľských vzťahov. Jeden príklad z Košíc. VSŽ sa tiež zainteresovali na jednej pridruženej výrobe. Porušením dodávateľsko-odberateľských vzťahov vznikli škody za 80 tisíc korún.

Orgány Verejnej bezpečnosti venujú úseku poľnohospodárstva zvýšenú pozornosť. Odhalené trestné činy poukazujú na to, že nie neprávom. Tak napríklad na ŠM v Michalovciach zistili, že si tu neoprávnene vyplatili na podieloch 473 tisíc Kčs. V súčasnosti sa Verejná bezpečnosť zameriava na uskladňovanie obilia. Nedostatok skladov, provizorné skladovacie priestory a ďalšie s tým súvisiace aspekty

totiž môže nejaký špekulant zneužiť, aby pre seba získal čo najviac zo spoločného chleba.

HOSPODÁRSKA KRIMINALITA

8(220)XV

má vzrastajúcu tendenciu aj jej spoločenské nebezpečenstvo je veľké. Nezodpovední jednotlivci a neraz i celé skupiny berú plným priehrštím zo spoločného. Nie su ojedinelé ani také prípady, že zneužívajú svoje postavenie a majetok, ktorý majú chrániť, ničia. Z páchateľov, ktorých zadržali v prvom polroku tohto roku bolo až 18,2 perc. z radov zodpovedných hospodárskych pracovníkov. Čo je ešte prekvapujúcejšie — až 22,5 perc. páchateľov sú recidivisti, ktorí i napriek svojim poklesknm zastávali zodpovedné miesta. Najčastejšie ide o vedúcich prevádzok a skladov. Niektoré podniky nielenže zanedbávajú zásady kádrovej politiky, ale bez povšimnutia obchádzajú i opatrenia stranických a vládnych orgánov, ktoré sa zameriavajú na zvýšenú ochranu majetku v socialistickom vlastníctve. Totiž len 4,6 perc. prípadov, ktoré príslušníci Verejnej bezpečnosti v tomto roku zaznamenali, pomohli odhaliť práve poškodené podniky tým, že samotné na nich poukázali.

S nezáujmom sa stretávame nielen v závodoch, ale i u ostatných občanov. Ľahostajne prechádzame okolo nedostatkov, ktoré vidíme. Ako by sme privierali oči nad hospodárskou kriminalitou, akoby nás to nezaujímalo. Ničenie majetku nás nedokáže vyburcovať tak, ako napríklad násilný trestný čin. Hoci v oboch prípadoch ide o hrubé porušenie zákonov. Boj proti hospodárskej kriminalite nie je ľahký. Príslušníkom Verejnej bezpečnosti sa však podarilo urobiť pekný kus práce. Ľenže ani iniciatíva VB a celý rad prijatých opatrení neprinesie žiadaný efekt, keď sa na potlačení hospodárskej kriminality nezaangažujú aj podniky, národné výbory, spoločenské organizácie i samotní občania.

JANA VÁGNEROVÁ

ROĽNÍCKE NOVINY, 7. októbra 1972, str. 5.

ROĽNÍCKE NOVINY, 6. októbra 1972, str. 3.

OHROZENÁ ZÁSOBÁREŇ PITNEJ VODY

Dôsledky chemizácie

Začiatkom septembra t. r. predložil nadriadeným orgánom Výskumný ústav vodného hospodárstva v Bratislave rozsiahly rozbor situácie v oblasti ochrany podzemných vôd Žitného ostrova. Oblasť Žitného ostrova je našou najvýznamnejšou lokalitou z hľadiska zásob pitnej vody. Podľa triezvych úvah, vodárenský využiteľné zdroje Žitného ostrova môžu uspokojiť viac ako polovicu potreby pitnej vody na Slovensku i v budúcich rokoch.

Ako je známe, toto obrovské vodohospodárske bohatstvo je vážne ohrozené negatívnymi dôsledkami industrializácie, chemizácie poľnohospodárskej výroby, ako aj civilizačným procesom vôbec. Hlavným zdrojom tohto vodohospodárskeho horizontu podzemných vôd je infiltrovaná voda z Dunaja, Malého Dunaja, Čiernej vody, závlahových kanálov a zrážok. Po vybudovaní dunajského vodného diela sa rozsah infiltrovaných zdrojov ešte zvýši. Tak vzniknú veľkokapacitné zdroje vody na ľavobrežnej údolnej nive s veľkou výdatnosťou. Táto veľká zásobáreň pitnej vody je ohrozená z niekoľkých zdrojov. Sú to najmä vody Malého Dunaja, ktorý je dnes už znehodnotenou stokou. Ďalším zdrojom znečistenia sú odpadové vody zo Slovnaftu a závodov Juraja Dimitrova, ktoré reprezentujú značné množstvá. Ďalej sú to odpadové vody Benziny Rače a cukrovaru v Dunajskej Strede. Veľkým potenciálnym zdrojom znečistenia podzemných vôd Žitného ostrova je negatívny vplyv chemizácie poľnohospodárstva, približne na ploche 160 000 ha. V posledných rokoch sa stáva zdrojom znečistenia aj veľký rozsah koncentrácie živočíšnej výroby a znečisťovania vôd obyvateľstvom. Materiál obsahuje celý rad konkrétnych návrhov a opatrení, ktoré je nutné urobiť v najkratšom čase na záchranu tohto bohatstva.

ROĽNÍCKE NOVINY, 12. októbra 1972, str. 4. 9(220)XV

KOMENTUJEME

POZORNOSŤ ÚSTAVOM SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI

STARÍ MEDZI NAMI

Ústavná sociálna starostlivosť dosiahla u nás v rokoch budovania socialistickej spoločnosti značný rozvoj a plní v súčinnosti sociálneho zabezpečenia dôležité poslanie v starostlivosti o starých a chorých občanov, ako aj o ľudí telesne, duševne a zmyslovo chybných. Potreba ďalšieho prehlbovania a skvalitňovania starostlivosti o občanov, ktorí sa pre svoj aktívny podiel na práci zúčastňovali výrobného procesu, zdôraznil aj XIV. zjazd našej strany.

Aká je situácia na tomto úseku dnes? Z celkového počtu 4515 mil. obyvateľov SSR bolo u nás v roku 1970 422 tisíc občanov starších ako 65-ročných. V ďalších rokoch sa bude podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku zvyšovať a v roku 2000 má tento podiel občanov predstavovať až 11,5 percenta z celkového počtu obyvateľstva. Dôležitou súčasťou starostlivosti o sociálne slabších spoluobčanov je aj rozvoj kapacít ústavov. V súčasnom desaťročí vzrástla kapacita ústavov pre dospelých občanov o vyše 3700 miest a kapacita ústavov pre mládež o viac ako 2000 miest. Napriek všetkému však naďalej zvyšujú počet žiadostí o umiestnenie v ústavoch sociálnej starostlivosti. V súčasnosti je v ústavoch 33 853 miest — sú to domovy dôchodcov, špecializované ústavy pre telesne, duševne a zmyslovo chybných občanov a špecializované ústavy pre telesne a duševne chybné deti a mládež. Počet miest v týchto ústavoch však v súčasnosti

nedostatočne rastúcim potrebám.

Naše zistenia vyvrátili viac ako 520 žiadostí o umiestnenie v domovoch dôchodcov a približne taký istý počet žiadostí do špecializovaných ústavov. Celkový počet občanov, ktorí by potrebovali umiestniť v domovoch alebo do špecializovaných ústavov je prakticky ďaleko vyšší. Treba povedať aj to, že územné rozloženie siete ústavov, ako aj ich vybavenosť sú veľmi rozdielne. Najhoršia je situácia v Stredoslovenskom kraji, ale aj na území hlavného mesta SSR Bratislavy, kde na tisíc obyvateľov pripadá len jedno miesto. V okresoch Čadca, Stará Ľubovňa a Dolný Kubín nie sú žiadne ústavy sociálnej starostlivosti. Veľká časť objektov — 70—80 perc. ústavov je umiestnených v rekonštruovaných zámkoch a kaštieľoch, ktoré pomerne ťažko možno prispôsobiť náročnej prevádzke. Chýbajú tu priestory pre pracovné a liečebná rehabilitáciu a pod. Veľká je aj obľúbenosť ich posteľami. Takáto situácia nevytvára obyvateľom priaznivé podmienky pre ich druhý a často aj jediný domov.

Zriaďovanie, ako aj priame riadenie zariadení sociálneho zabezpečenia v zmysle zákona č. 27/72 Zb. patrí do kompetencie KNV. Podľa ďalekosiahlych skúseností, ako aj v zmysle jednotného riadenia špecializovaných ústavov na území celej ČSSR je žiaduce, aby aj v SSR zariadenia sociálneho zabezpečenia, ktoré presahujú rámec okresu či kraja, riadili KNV. Naliehavou úlohou, ktorá vyplýva pre KNV, aby bolo možné zvýšiť odborné riadenie ústavov, je účinné doplňovanie krajských metodických stredísk. Tieto by odborne a metodicky usmerňovali ústavy sociálnej starostlivosti s aplikovaním najnovších poznatkov z príslušných vedných disciplín, napr. zo zdravotníctva, psychológie a pedagogiky.

Chýbajú kvalifikovaní pracovníci

V súčasnosti pracuje v ústavných sociálnej starostlivosti celkove 3863 pracovníkov, je to málo. Narodné výbory sú nútené v dôsledku nedostatku kvalifikovaných pracovníkov zamestnávať aj nekvalifikované pracovné sily. Pochopiteľne práca na niektorých úsekoch týchto ústavov nie je, ale sa vraví, atraktívna, práce sú veľmi obťažné, ale aj odborne náročné.

V ústavoch sociálnej starostlivosti pre telesne a duševne chybné mládež vzdelávateľná poskytuje sa chovancom pedagogicko-výchovná starostlivosť vo forme školskej a mimoškolskej výchovy. Je diferencovaná a úzko nadväzuje na zdravotnícku starostlivosť. V poslednom období sa úroveň tejto starostlivosti podstatne zlepšila. Obsahom výchovnej starostlivosti v ústavoch pre telesne a duševne chybných dospelých je pracovná činnosť, ktorá organizačne zahŕňa odbornú pracovnú výchovu v spolupráci s ústavným lekárom. V denných dochádzkových ústavoch sa táto pracovná činnosť organizuje podľa záujmov obyvateľov. Ide najmä o práce spojené s prevádzkou ústavov, napr. pestovanie zeleniny a kvetín, chov hydiny, včelárstvo a pod. Pravda, takmer vo všetkých ústavoch chýbajú priestory pre pracovnú rehabilitáciu.

Spolupráca so zdravotníkmi

Za posledných desať rokov sa v hľadisku zdravotného postihnutia zmenila skladba obyva-

10(220)XV

telov a chovancov v ústavoch sociálnej starostlivosti. Tým, že v rezorte zdravotníctva v roku 1961 zrušili ošetrovacie ústavy pre tvrdé chorých a ležiacich, zvýšil sa tlak na umiestňovanie občanov do domovov dôchodcov. V súčasnosti je v ústavoch sociálnej starostlivosti vyše 1100 obyvateľov, ktorí patria do zdravotníckych zariadení. Táto kolízia vypĺýva z nedostatočných kapacít jednako v ústavoch sociálnej starostlivosti ako aj v zdravotníckych zariadeniach. Ministerstvo práce a sociálnych vecí SSR bude riešiť túto problematiku v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva SSR. Na základe uznesenia vlády SSR čís. 108 z apríla t. r. má Ministerstvo zdravotníctva urýchlene zriadiť interné oddelenia II. a budovať odborne liečebné ústavy pre dlhodobo chorých. V tejto pätnástpici v súlade s možnosťami národného hospodárstva má pribudnúť 1144 miest pre domovy dôchodcov a 1285 miest v špecializovaných ústavoch. Mnohé stavebné organizácie však nechcú prebrať stavby tohto druhu, alebo ich počas podokončujú. V tomto roku sa napr. nezahájila ani jedna zo štyroch plánovaných stavieb sociálnej starostlivosti.

Je nesporné, že sa v rokoch budovania socialistickej spoločnosti zvýšila celková úroveň starostlivosti v týchto ústavoch, a že sa takmer odvtajnosobil pobyt ľudí v ústavoch sociálnej starostlivosti. Treba aj na tomto úseku však ešte vyriešiť mnohé problémy. Ide najmä o rozsah ďalších kapacít a prehĺbenie ochrannej, výchovnej i zdravotnej starostlivosti.

Touto problematikou sa možno zaoberala aj vláda SSR a prijala rad opatrení na zlepšenie a skvalitnenie ústavnej starostlivosti v SSR. Bolo by však dobre, aby prostredníctvom vlády ľudovej a vám, redaktorom, všetky záujmované orgány.

EVA PROVAZNÍKOVÁ

ROĽNÍCKE NOVINY, 12. októbra 1972, str. 4.

ROĽNÍCKE NOVINY, 13. októbra 1972, str. 1. a 2.

Zijeme v období, kedy sme svedkami nebývalej aktivity pracujúcich na všetkých úsekoch národného hospodárstva. Tisíce ľudí svojimi činmi dokazujú úprimný vzťah k svojej dedine, hlbokú vieru v politiku našej strany a jej vedenia. Denne denne sa rozširuje galéria hrdinov práce, obetavosti a zanietenia za realizáciu krásnych predsavzatí a výsledkov, ktoré smerujú k jednému cieľu: lepšiemu a šťastnejšiemu zajtrajšku každého z nás. Spomeňme si len na odvetvie času na hrdinstvá kombajnistov v tohtoročnej žatve. I napriek dažďom dosiahli niektorí rekordné výsledky, ale svoj lavý podiel na výsledkoch zberu obilia.

FRANTIŠEK LAVO

Ale niektorí kombajnisti dokázali zdolať prekážky, ktoré im kládla do cesty príroda. Boli to i budovatelia grandiózneho diela — plynovodu, baníci, hutníci, stavbári, ktorí do práce dali celé svoje srdcia, prsia všetko, aby splnili sľub, svoje slovo. Toto zápolenie ľudí za splnenie úloh každého z nás teší a raduje. No, nemôže nás tešiť, ak vidíme, že statočná práca, námaha, obetavosť a snaha nezodpovednosť niekoho vyhadzuje navnivoč. Žiaľ s podobnými javmi sa veľmi často stretávame v našich okresných mestách, ale niekde i na dedinách. Sú u nás aj takí ľudia, ktorí sa k práci snaživo nastavovaným chovajú bezcitne a bez akýchkoľvek výčitiek svedomia robia všetko, čo im príde do

cesty, ich obetou nie sú len pošliapané parky, kvetinové záhony, poničené okná, potiahnuté sedadlá v kinách, ale i poprerezávané kožené spásadlá vo vlakoch, dočmárané sociálne zariadenia vo verejných budovách. Tieto nepekné úkazy hovoria o jednom: človek, ktorý všetko ničí, čo mu príde do cesty, nevytvára žiadne hodnoty a preto aj práca iných mu je ľudia, nemá k nej žiaden vzťah, je to cynik a kazisvet, ktorý nemá miesta v našej spoločnosti.

Nedávno sa pohovoril sprievodca vlaku na trati Kúty na istého osemnásťročného výrastka, ktorý nevyschne vypáliť cigaretu zaclonu na ubikácii vagóna. Keď sprievodca chcel zasiahnuť, dozvedia sa medzi „smečkou" ostatní a div, že ho nevyhodili z ťažného vlaku. Pred nedávnom zasa v Bratislave na Vajanskej ulici z ničoho nič, iba tak zo samopaše, istý mladý človek začal rozbíjať výkladné skrine a potom si ľahol na električkové koľajnice a vykrikoval: stavte sa, že zastavím celú dopravu. Pravda, podobných nebezpečníkov je v Bratislave veľa, ale šíria sa aj do našich okresných miest, ba i na niektorých dedín. A pravda povediac, sami sme často svedkami niečoho spoločnej práce, ktorá stála veľa peňazí a potu statočných ľudí a predsa nebránime tento majetok, ktorý patrí nám všetkým. Nezasahujeme dosť energicky, nie nezriedka ľahko sa stavíame do pózy pozorovateľov pri určení výsledkov toho, čo je aj naše.

Kde sa príčiny a korene takýchto vandalských mániérov niektorých našich mladých ľudí? Predovšetkým už v samotnej výchove detí v rodinách. Každá bezohľadnosť, odpúšťanie drobných i tých druhých, zlé správanie sa k rodičom, odvrávanie, ubíjanie detí všetkým tým, čo si želajú, to sú predovšetkým hlavné príčiny, ktoré potom mnohé deti znemožňujú.

Ale nielen to, ale stávajú sa čoraz viac náročnejšie, prestávajú si vážiť nielen prácu rodičov, ale i iných a ako sa povie priamo od „samopaše" nevedia čo robiť. A výsledkom takejto nesprávnej výchovy deti rodičovi je, nielenže všetkého, čo slúži k budovaniu skutočnej a zdravej našej spoločnosti.

Našej mládeži prejavujeme veľkú starostlivosť, finančnú, kultúrnu a inú podporu. Ale to by nestačilo, keby aj rodičia nestáli svoje deti k láske k práci, spoločnému majetku a pomohli im tak vykročiť na správnu cestu života. Ľahko dosiahnuť, aby raz aj naše deti kráčali po inej ceste, po ktorej jdeme teraz my a stali sa tiež hrdými pánmi, ako boli ich otcovia.

ROĽNÍCKE NOVINY, 13. októbra 1972, str. 1. a 2.

„Správne, včasné a dôsledné vybavovanie sťažností, oznámení a podnetov pracujúcich prispieva k ochrane ich práv a záujmov, posilňuje socialistickú zákonnosť, je dôležitým prostriedkom v boji proti byrokratizmu a upevňuje spojenie štátneho a hospodárskeho aparátu s ľudom. Zvyšuje aktívnu účasť pracujúcich na správe štátu a na riadení a kontrole národného hospodárstva." Takto sa začína vládna vyhláška č. 150-1958 Ú. v. Neobsahuje veľa paragrafov. No pri ich dôslednom dodržiavaní by skutočne nikto nemal mať dôvod sťažovať sa na vybavovanie sťažností. Azda jedine tí, ktorí nedostatky zavinujú, lebo potom by neunikli spravodlivému postihu.

Vybavovanie vašich SŤAŽNOSTÍ

Ľože dodržiavajú sa zo strany príslušných orgánov tieto paragrafy naozaj dôsledne? Ako a kde sa porušujú? A vôbec, čo by sa dalo povedať o vybavovaní sťažností a oznámení občanov, ktoré došli na ministerstvá SSR, ostatné ústredné orgány a národné výbory napr. za posledný rok, to znamená za rok 1971? Predloženú Výbor ľudovej kontroly SSR na túto tému urobil previerku, obrátili sme sa so všetkými otázkami na pracovníka oddelenia sťažností s. Ing. TIBORA FILIPOVIČA.

Čo hovoríte na taký „prax", že orgán, na ktorý sa občan obráti, odvádza jeho sťažnosť tomu, proti ktorému je namierená. Nie je takýto postup v priamom rozpore s pravidlami vybavovania sťažností?

— Nepochybne je. Paragraf 7 citovanej vyhlášky o sťažnostiach nepripúšťa takýto postup a je to jeho hrubé porušenie.

Vládna vyhláška stanovuje aj presné termíny vybavovania sťažností.

— Áno, najdlhšia lehota na vybavenie sťažností je 30 dní. Zistili sme však prípady, keď sťažnosti boli vybavené po stanovenej lehote.

Nie je to tak i preto, že ochranu oprávnených požiadaviek a záujmov občanov niektorí pracovníci národných výborov nedocenia a dívajú sa na ňu, akoby to bola pre nich povinnosť navyše?

— Zistili sme, že sťažnosti pozvažujú niektorí pracovníci a funkcionári národných výborov, ale aj ostatných orgánov a organizácií veľmi nesprávne a mýlne za prítaž. Ak je takýto postoj zásadou, veľmi ľahko sa stáva, že sťažnosti sa včas a správne nevybavujú a zbytočne dochádza k ďalším sťažnostiam na vyššie hospodárske, štátne a politické orgány. Považovať sťažnosti na všetky orgány je právo občanov zaručené Ústavou SSR, a teda analogicky je povinnosťou orgánov a organizácií všetkých stupňov riadenia ich včas a správne vybaviť. Treba si uvedomiť, že sťažnosti sú aj dôležitou politickou záležitosťou. Vzhľadom na mieru opodstatnenosti pomáhajú odkrývať chyby a nedostatky a aj pomocou nich sa občania zúčastňujú na riadení, správe a kontrole.

Dôležitou súčasťou vybavovania sťažností by mal byť pri tých, ktoré sú opodstatnené, postih vinníkov

— Tento postup by mal byť samozrejmosťou, skutočnosť je však taká, že len vo výnimočných prípadoch dochádza k vyvodzovaniu osobnej zodpovednosti za zistené nedostatky. Hoci to spomenutá vyhláška organizáciám priamo ukladá. Dôsledky vyvodzujú vo väčšej miere organizácie riadené národnými výbormi (Komunálne služby, Reštaurácie, Okresné stavebné podniky a pod.), a to najmä krátením prémií, peňažnými pokutami a niekedy i rozviazaním pracovného pomeru.

Národné výbory a ich orgány vyvodzujú dôsledky v menšej miere a mnohokrát nie sú úmerné zisteniam. Ide prevažne len o napomenutia alebo upozornenia. K prísnejšiemu postihu dochádza až pri zistení trestnej činnosti. Vládna vyhláška č. 150/1958 Ú. v. pritom ukladá vedúcim organizácií povinnosť vyvodzovať dôsledky za priestupky formálne a nesprávne prešetrenie a vybavenie sťažností a za nevykonanie opatrení na nápravu. Previerky ukázali nedostatky aj na tomto úseku, avšak voči zodpovednému pracovníkovi sa nevyvodzovali vždy disciplinárne dôsledky.

Dá sa vôbec zistiť „úroveň" sťažností? Napríklad koľko sťažností občania podali za rok 1971?

— Jednou zo základných povinností orgánov a organizácií na úseku sťažností je evidovanie. Všetky sťažnosti sa evidujú a zakladajú oddelene od ostatných písomností. V okresných a krajských národných výboroch vedú ústrednú evidenciu výbory ľudovej kontroly. Každý rok sa zostavujú presné štatistické výkazy, ktoré tvoria nedeliteľnú súčasť rozborov o poznatkoch z vybavovania sťažností a oznámení občanov. Preto celkom presne vieme, že ministerstvá SSR dostali v r. 1971 4642 sťažností a národné výbory v SSR 14 713 sťažností. Celkove na orgány a organizácie v SSR v roku 1971 sa podalo 34 019 sťažností.

Čo je pozoruhodné pri porovnávaní s predchádzajúcimi rokmi?

— Ministerstvá zaznamenali pokles sťažností. Oproti roku 1970 je pokles o 5263 sťažností. Tento stav je v priamej súvislosti s obnovením činnosti KNV na Slovensku. Naproti tomu národné výbory v SSR dostali v roku 1971 o 2753 sťažností viac. Zvýšený počet podaných sťažností na národné výbory možno zdôvodniť zvýšenou aktivitou občanov pri príprave volieb do zastupiteľských orgánov. Závažným faktom je, že zo 14 713 podaných sťažností na národné výbory bola takmer jedna tretina sťažností zaslaná pôvodne na vyššie štátne a stranícke orgány, aj keď príslušné orgány na ich vybavovanie boli národné výbory. Príčinou tohto nežiaduceho stavu je nesprávny postup sťažovateľov, ako neinformovanosť o právomoci jednotlivých orgánov a snaha zainteresovať do riešenia problému vyššie orgány. Ďalej je to mnohokrát neodôvodnená nedôvera občanov v objektívne a správne prešetrenie ich sťažností orgánmi národných výborov. Verím, že navolení pracovníci a funkcionári národných výborov urobia všetko pre to, aby svedomitým prístupom, správnym a včasným vybavením sťažností získali plnú dôveru občanov. Hlavnou formou odstraňovania týchto javov by však malo byť zvyšovanie právneho vedomia občanov cestou vysvetľovania občanom so správnym postupom pri riešení ich problémov.

Jedným zo záväzných kritérií na posudzovanie úrovne práce jednotlivých orgánov a organizácií je množstvo opodstatnených sťažností. Z rozboru došlých a vybavených sťažností za rok 1971 vyplýva, že národné výbory dostali väčšie percento opodstatnených sťažností ako ministerstvá SSR.

Ako je to s anonymnými sťažnosťami?

— Ministerstvá SSR dostali viac opodstatnených anonymných sťažností ako národné výbory v SSR. Počet opodstatnených anonymných sťažností nám hovorí, že občania sa obávajú, že na základe podaných sťažností budú šikanovaní alebo že sa proti nim vyvodia priame či nepriame dôsledky. Závažnosť je najmä v tom, že anonymné sťažnosti v priemernej miere poukazovali na nedostatky vedúcich pracovníkov a funkcionárov štátnych a hospodárskych orgánov a organizácií, na rozkrádanie majetku v socialistickom vlastníctve, na nedostatky v riadení a organizácii práce a podobne.

Na ktoré oblasti, rezorty, služby prichádza najviac sťažností a aké sú príčiny ich podávania?

— Na úrovni ministerstiev SSR najviac sťažností poukazovalo na nedostatky v rezorte obchodu. Ide predovšetkým o nedostatky v zásobovaní. Ďalej je to úroveň obsluhy na úseku obchodu, kde prevažná časť sťažností bola opodstatnená. Tieto nedostatky vyplývajú predovšetkým z nesprávneho postupu obsluhujúceho personálu voči zákazníkovi, najmä nedodržiavanie správnej miery a váhy, poškodzovanie spotrebiteľa v cene, zámena tovaru a vedomé predávanie nekvalitného tovaru. Ide teda o nedostatky subjektívneho charakteru, ktoré závisia od práce predávajúcich. Z objektívnych príčin je to nevyhovujúca obchodná sieť, i keď

sa v poslednom čase značne rozšírila a zmodernizovala a nepriaznivé materiálne a personálne podmienky.

Vzhľadom na nepriaznivý stav na tomto úseku sa vyvodili najprísnejšie dôsledky práve v obchode. Tak v roku 1971 sa uložilo 570 pokarhaní a napomenutí, teda o 117 viac ako v roku 1970. 45 pracovníkov bolo uvoľnených, prípadne preradených na iné pracovisko, celkove sa uložilo 92 150 Kčs peňažitých pokút, k náhrade sa predpísalo 14 616 Kčs a za reklamáciu sa občanom vrátilo 71 070 Kčs. Pomerne vysoký počet sťažností bol na nesprávny postup a konanie pracovníkov a funkcionárov. Príčinami podávania takýchto sťažností sú prevažne morálne, charakterové a osobné vlastnosti pracovníkov, ako je zaujatosť, neobjektívnosť a neznalosť právnych predpisov.

Ďalšia skupina najčastejšie podávaných sťažností je na rozkrádanie a poškodzovanie majetku v socialistickom vlastníctve, kde opodstatnenosť pohybuje sa od 42,1 perc. do 64,1 perc. Príčinami podávania uvedených sťažností sú nedostatky vo vedení operatívno-technickej evidencie, nesprávne vykonávanie inventarizácie, nedôsledná ochrana národného majetku, ako aj nedostatky v riadení a kontrolnej praxi. Najúčinnejšou formou boja proti týmto nedostatkom ukázalo sa trestať oznámenie.

Z oblasti národných výborov boli najpočetnejšou skupinou sťažnosti smerujúce na pracovníkov a funkcionárov hlavne nižších stupňov národných výborov, kde takmer každá druhá sťažnosť bola opodstatnená. Ide teda o veľmi závažný fakt, nad ktorým sa treba zamyslieť, zistiť príčiny, ako aj možnosť odstrániť nedostatky na tomto úseku, čo je jednou z hlavných úloh nevoľených zastupiteľských orgánov. Najväčšia opodstatnenosť je pri sťažnostiach na služby, poskytované prevádzkárňami a organizáciami, riadenými národnými výbormi, kde najmä o nesprávne faktúry za poskytnuté služby a výkony, ako aj za kvalitu služieb.

Záverom by som chcel poznamenať, že v rozhodujúcej miere príčiny podávania sťažností sú subjektívneho razu. Ich podávanie je úmerne nedostatkom, zavineným pracovníkmi orgánov a organizácií. Preto je potrebné, aby každý pracovník a funkcionár pristupoval k práci a povinnostiam zodpovedne a takýto postoj vyžadoval aj od svojich podriadených.

Ťažisko práce so sťažnosťami je na národných výboroch. Do akej miery sú oprávnené ponosy, že mnohé oznámenia a sťažnosti občanov nie sú vybavené, prípadne nedostávajú na ne odpovede?

— Počet podaných a vybavených sťažností národnými výbormi hovorí, že ťažisko práce so sťažnosťami je skutočne na týchto orgánoch. Previerky stavu a úrovne vybavovania sťažností, vykonané na národných výboroch v roku 1971 ukázali, že i napriek niektorým dobrým výsledkom na tomto úseku celkove nemôžeme byť spokojní s úrovňou práce so sťažnosťami. Základom je práve presná a úplná evidencia sťažností. Zistilo sa, že tejto otázke sa venuje vždy potrebná pozornosť. Tak v roku 1971 sa neviedla evidencia sťažností na 151 národných výboroch a ich odboroch.

Tieto nedostatky majú tiež za následok, že číselné údaje o sťažnostiach nezodpovedajú skutočnosti, podania nie sú vybavené v lehotách, stanovených uvedenou vyhláškou, prípadne vôbec neboli vybavené a občania neboli o výsledku informovaní.

Čo považujete za rozhodujúce na zlepšenie úrovne vybavovania sťažností a oznámení občanov v budúcom období?

— Som toho názoru, že uvedená norma doplnaná uzneseniami vlády SSR k problematike sťažností č. 320 z roku 1970, č. 218 z roku 1971 a č. 237 z roku 1972 dáva dostatočný priestor na správne a včasné vybavovanie sťažností k spokojnosti občanov. Vybavenie záleží v prvom rade na pracovníkoch, ktorí sú poverení ich prešetrením. Preto zlepšenie stavu na tomto úseku vidím v serióznom postupe pracovníkov pri šetrení sťažností a vo vyvodzovaní prísnych dôsledkov proti pracovníkom zodpovedným za ich vybavenie.

Ďalej zapájaním širokého aktívu spolupracovníkov a poslancov národných výborov s bohatými praktickými skúsenosťami, odbornými a politickými znalosťami do šetrenia sťažností. A nakoniec je to vykonávanie previerok stavu a úrovne vybavovania sťažností, ktoré sa musí stať pravidlom na všetkých stupňoch riadenia.

Zhováral sa
MILAN HOLUB

SMENA, 10. októbra 1972, str. 6.

[illegible]

[illegible] sa aj na [illegible]

Uprostred februára 1[illegible] zmenilo sa miesto Bratislavy na hrbu muriva, tehál a kameňa. K pocitu stáročí mal pribudnúť ešte jeden exponát — vojnový kolbot. Smutne vyzeralo mesto po bombardovaní, keď v ňom sa však mnohým dovolil zahrabať hlavu do zrúcanín, kde tu chceli žiť, musieli bodovať. A ľudia toho mali veľa v nevedomosti, ktoré sa dalo ovplyvniť [illegible] vidieť [illegible] ľahostajných. Aj preto vznikla myšlienka budovania a zveľaďovania mesta v mestách a najmä na sídliskách. Hovorí o tom prof. M. Lacko na výstave o zeleni na Jarnej ulici Výstavy kvetov Bratislava 72. Odborní pracovníci v Dráčskych horách robia tento názor sami, ale [illegible] organizácie ponese obyvateľstvo. A tak tam, kde by po búraniach mali prísť na [illegible] záhradníci, prídu budúci obyvatelia. Ktorí sa podelia [illegible] nápadia, stavebný materiál, [illegible] a sadenice. Každý plní [illegible] zodpovednosť za [illegible] a navyše za [illegible] jeden. Všetko [illegible], vrátane [illegible] chodníkov, detských [illegible], robí si obyvateľstvo samo.

Takouto organizáciou vzniká nový výrobný pomer ľudí k tomu, čo ich obklopuje. Ak za tohto [illegible] vlastnou [illegible] prídu o vznik parku či [illegible] kvetov, bude ich o pár rokov [illegible] vedieť, alebo ich aj [illegible] naučí, ak [illegible] pozitívne. Dôležitý výsledky [illegible] tohoto. [illegible] v MDR takéto [illegible] občanov do tvorby [illegible] nie dobrý výber [illegible] práci [illegible] susedov susedný štvrte. Za [illegible] vzťahu k [illegible] zeleni [illegible] by sme však [illegible] aj do [illegible] susedských štvrtí.

***

A teraz [illegible] počítajme, [illegible] metra verejnej zelene na [illegible] obyvateľa, okrem [illegible] s [illegible] parkov, predstavuje [illegible] milióny korún. Keďže [illegible] 300 [illegible], z [illegible] [illegible] [illegible]

15(220)XV

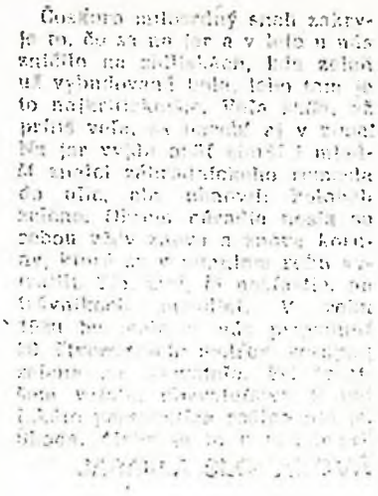

SMENA, 13. októbra 1972, str. 3.

VEČERNÍK, 9. októbra 1972, str. 1.

Bratislava (ČSTK) — Hodi [illegible] Bude sa 21. [illegible] 23. [illegible], Vojenská politická akadémia Klementa Gottwalda aktívne pracuje na plnení úloh [illegible] 1. septembra.

Už [illegible] fakulty vojensko-politickej, vojenskej pedagogickej a [illegible] vojenskej politickej školy, ktoré dve sú [illegible], ďalšia vojenská. Jej úlohou je pripravovať politických pracovníkov nielen pre Čs. ľudovú armádu, ale pre celú [illegible] ozbrojených síl vôbec. Prijatí [illegible] budú [illegible] absolvovaní [illegible].

O štúdium v [illegible] ďalších [illegible] [illegible] [illegible]

Keď čellista predal svoje čelo

Trpký emigrantský chlebík bratislavského hudobníka Albína Berkyho

Albína Berkyho pozná naša kultúrna verejnosť z početných koncertných vystúpení, z rozhlasových, televíznych i gramofónových nahrávok. V socialistickom štáte sa mu dostalo širokých možností uplatnenia. Vystupoval ako sólista a neskôr popredajný orchestrálni, mal možnosť pôsobiť ako pedagóg na VŠMU, dostával príležitosť reprezentovať i v zahraničí. Napriek tomu mu dalo hlavy byť I. kategórie. Pre lepšie osobné blaho si však nedokázal nájsť miesto doma. Emigrantský chlebík je trpký. Možno to potvrdzuje článok z kanadských novín The Toronto Star, ktorý otvorene uverejňujeme v plnom znení:

Majster-čellista Albín Berky, vo svete uznávaný sólista a učiteľ, žije v Toronte za sociálnej podpory spolu so svojou manželkou a svojím synom.

„Moje hrávanie," vraví, „má koreň v tom, že mám prísne vysoké kvalifikácie pre prácu, ktorú je pre mňa tu v Kanade príležitosť."

V máji, keď mal byť na vrchole hudobnej kariéry — vo veku 53 rokov — profesor Berky si uvedomuje, že je nútený dávať lekcie za potupne nízke honoráre, pretože nemôže nastať na živobytie, preto musím zabudnúť na svoje hrdosť a uchádzať sa každý mesiac o šek v sume 221 dolárov zo sociálnej podpory."

Steny jeho bytu vo Weston and Finch, za ktorý mesačne platí 139 dolárov, sú ovešané obrazmi koncertných triumfov v Európe, v ktorých sa o ňom píše v škole stehajúcej od hlbokej úcty po nadšený chválospev v troch európskych jazykov.

NAJLEPŠIE ORCHESTRE

Berky hrával v najlepších orchestroch, pod vedením najlepších dirigentov v Rakúsku, Belgicku, Anglicku, Írsku, Nemecku, Švédsku, Československu, Poľsku, Rumunsku a v Sovietskom zväze. Teraz hrá najmä preto, aby jeho umenie nepokryla hrdza, cvičí päť-šesť hodín denne, pokým dva veľké mozole na ľavom palci bolestne neprotestujú.

„Keď Albín hrá", povedala jeho manželka Gabriela, „zabúda na svoju situáciu, na to, že mu ju ako umelcovi hrozí smrť. Keď však odloží ľalo... och, srdce mi puká, keď vidím ten smútok v jeho očiach. Albín nevie pochopiť, prečo krajina ako Kanada sa ukázala pre jeho umenie takou macošskou."

Duševá depresia, ktorá sa dotkla na povrch dušu majstra, tlmí jeho prirodzený dobrosrdečný humor a radosť zo života. Úsmev na jeho rozhostil na cirkvi tvári, keď si spomenul na to, ako hrával v detskej zábave v Thunder Bay (Hromová zátoka) okolo Bielej, bielej hviezdičky, lebo to „jedno sídlo zamestnania, ktoré mi v Kanade ponúkli."

Albín Berky musí však prilíš často premáhať zmätok v duši, keď si spomína na to, čo mu zlomilo srdce a naplnilo ho pocitom neuskutočnenosti odvtedy, ako opustil rodné Československo v roku 1967.

DVA ROKY

Jeho odchod bol legálny. Československé úrady súhlasili s tým, aby podpísal dvojročnú zmluvu na Dublinskej hudobnej akadémii a dostal tiež povolenie, aby ho sprevádzala jeho žena a nahladší syn Tomáš, ktorý mal vtedy tri roky.

Život v Dubline bol príjemný, hoci umelecky trochu obmedzený. Írska hudobná akadémia si veľmi želala, aby Berky obnovil zmluvu, ale on mal dojem, že prišiel čas presťahovať sa do „vyššej krajiny so širokými možnosťami".

„Čosoro som si uvedomil", spomína, „že uvažovalo veľmi to, kam by som chcel ísť, ale kam som nechcel ísť ako osoba bez vízum. Kanada, ktorá bola otvorená a vyhlásky vyzerali veľmi povzbudivo."

Keď čelista predal svoje čelo

TRPKÝ EMIGRANTSKÝ CHLEBÍK BRATISLAVSKÉHO HUDOBNÍKA ALBÍNA BERKYHO (3.)

Včera sme priniesli prvá časť článku Boba Pennikteca z kanadských novín THE TORONTO STAR. Dozvedáme sa v nom o tragickom emigrantskom chlebíku čelistu Albína Berkyho. Umelec, ktorý mal u nás všetky možnosti rozvíjania tvorivých schopností, je dnes odkázaný na podporu v nezamestnanosti.

„Kanadsky konzul nám odporúčal, aby sme sa usadili v Toronte. „Je to veľké mesto", povedal, „kde prekvitá dobrá hudba [illegible] dostaneme [illegible]."

JEDINÁ STÁLA PRÁCA

Po príchode do Toronta — v januári 1969 — Berky prídložil svoje doklady na Torontskej univerzite a Torontskému symfonickému orchestru. Z obuch miest však dostal [illegible] „[illegible]" [illegible] Berky bol nadšený.

„Zvolil som Opus č. 8 od Z. Kodálva, povedal, „lebo každý čelista uznáva, že toto dielo sa najťažšie hrá, prave [illegible] Chcel som ukázať svoje [illegible]

[illegible] Povedali mi však, že budem [illegible] v [illegible] atraktívnych [illegible]."

[illegible] Thunder Bay od [illegible] 1969 do mája nasledujúceho roku. Koncertovali sme v školách a na univerzitách a každý bol k nám veľmi láskavý. Aspoň to bole pravidelná práca, jediná stála práca, ktorú som kedy v tejto krajine našiel."

ŠTYRIDSAŤ LISTOV

Keď sa Berky vrátil do Toronta, napísal vyše 40 listov kolegom a univerzitám po celej Kanade bez toho, aby dostal čo len jediné ponuku na zamestnanie.

„Istý čas sme žili z úspor z Thunder Bay", povedal. „Potom som musel predať kus po kuse nábytok a napokon nám nemrnie nic leň, ibo sa [illegible] a žili ze sociálnej podpory. Takto sme živorili do septembra minulého roku. Po celé tie mesiace som nenašiel nijaké prácu. Cvičil som, to áno, ale na čo som vlastne cvičil?"

[illegible] v tom čase sa jeho československí [illegible] v Toronte dali [illegible], aby [illegible] na [illegible] Europy. [illegible] Berkyovi predali zvyšok vrcí, ktoré [illegible] k srdcu, [illegible] a [illegible] čelo, ktoré sa kedysi [illegible] na 45 tisíc dolárov.

„Všetko, čo som [illegible] mohol dostať", povedal Berky, „bolo 3000 dolárov od [illegible]denta. Plakal som, ach, ako som plakal! Ale aspoň som si mohol nechať svoje stradivárky, ktoré mi kedysi daroval istý nemecký šľachtic. Je ich na svete iba 12 a pre mňa majú nezaplatiteľné hodnotu.

V septembri minulého roku zažiarili Mnichov ako nadejný prísľub. Nemecki hudobníci, práve tak ako českí hudobníci, ktorí s nimi študovali v Prahe, splavali na Berkyho chvalospevy a ponuky sa sypali. „Dostal som ponuku Passovskej opernej spoločnosti", povedal Berky, „a pozvali ma, aby som vystupoval ako hosť s vedúcimi nemeckými orchestrami. Vytvorili pre mňa aj [illegible] miesto v Mnichove.

Bol som vo vytržení od radosti, ale vytržení trvalo len tak dlho, dokiaľ som si nešiel po pracovné povolenie. Pri tej príležitosti mi povedali, že smiem ostať v Nemecku len 90 dní, lebo som osoba bez vlasti, osoba bez pasu.

Ak by som bol ostal, pokúsil prebojovať sa, a bol vyhodený, [illegible] by to znamenať stratu [illegible] kanadského [illegible]. Druhá možnosť bola vrátiť sa do Československa a zistiť, či by sme boli vítaní. Možno by sme boli vítaní, ale možno aj nie. Po [illegible] v Nemecku sme [illegible] do Kanady [illegible] v [illegible] hudobnosť."

Hoci to bol náhrat k sociálnej podpore a spartanskému životu, Berky bol potešený, keď v [illegible] dostal pozvanie, aby sa stal [illegible] konservatória Hudobnej fakulty a podiel jeho zlakov sa začal zvaľovať.

„Tiež som písal univerzitám v Spojených štátoch", povedal, „ale odpovede, ktoré som dostal, boli všetky rovnaké: „Nesmiemo prijímať ľudí z Kanady".

„Mal som ale viac šťastia keď som telefonoval do St. Louisu, kde je dirigentom a riaditeľom symfonického orchestra Walter Susskind. Boli sme priateľa zo školských lavíc, studoval som s ním v Prahe."

„Ihned som dostal pozvanie, aby som bol hosťujúcim sólistom, keď dirigoval Torontský symfonický orchester v Ontario Place (v [illegible]) a sľúbil mi, že zariadi potrebné, aby som hral v St. Louis".

„Kanadská rozhlasová spoločnosť (CBC) ma požiadala, aby som nahral [illegible] program v sérii koncertov významných umelcov a na január mám [illegible] koncert na Torontskej univerzite."

„Je to dobrý pocit, mať takéto podujatia pred sebou, ale nestačia na to, aby mi zabezpečili živobytie, ba nedovolia mi ani existovať bez mesačnej sociálnej podpory.

NAJHORŠÍ OKAMIH

Glavek sa [illegible] spytuje, čo bol najhorší okamih pre manželov Berkyovcov počas ich troskotnej sagy prehnaných nádejí a premarneného [illegible]

Albín a Gabriela [illegible] mi veľa premyšľal, nuž sa zhodli na odpovedi.

„Bolo to vtedy, keď Torontská [illegible] [illegible] čelista [illegible] tohoto, aby dala [illegible] Albínovi", povedala ona. „Tej noci sme okoje plakali."

Príloha podpláceania

Vyššej vlome o čo ide, aj keď každý to nazýva iným menom. Niekto tomu hovorí korupcia, niekto podplácanie, iný zase hovorí o úplatkoch a najčastejšie sa medzi ľuďmi vraj na tejto téme ešte je „socialistická vraj nesť". Musíš z nás čítajúcich vedieť, že niektorá veci, ktorá si človek pomaly vyberá, nedejú sa ani za dlhé roky. No keď sa dlhodobo vnútri niekde niečo hromadí, raz-dva je všetko v poriadku a vyhovené.

O týchto veciach rokoval teraz aj Výbor ľudovej kontroly Slovenskej socialistickej republiky. Zaoberal sa činnosťou všetkých orgánov, ktoré sú zodpovedné za to, aby sa takéto veci nedeli. Ako sa hovorilo na rokovaní, nie je to len v našej republike, ale je to všade. Je najlepšie vedieť, že v spoločnosti existujú, nielen vďaka tomu, že sú v nej ľudia, ktorí na tejto činnosti majú veľký podiel vinu a niektoré organizácie, ktoré nestačia odpovedať dnešným požiadavkám. Svedčia o tom aj mnohé príklady, ktoré tento výbor uviedol. Treba však vidieť, že v mnohých prípadoch majú na vine nedostatočnú zainteresovanosť tí, ktorí priamo za to zodpovedajú.

Ako sa vyjadrili niektorí členovia výboru, je to tak napríklad v niektorých podnikoch, kde sa vedenie podniku nestará o to, aby sa v podniku vytvorili také podmienky, ktoré by nútili ľudí, aby sa nedali podplácať. Ako sa vyjadril jeden z členov

PRVÝ ČIN Z VÁŠNIVÁ

NAJSKÔR NIKOMU POVEDAL O TOM ČASE. ODHODLAL SA VYJSŤ VEREJNOSTI ČI SKÔR O SVOJOM ČINE V ŠTÚDIU ŠTVORKA O SPORTKY TJ Slovnaft, Bratislava, až teraz. Ani sa im nemožno hodivať: Do miestnosti vbehol vyplašený hlúpy mladík a začal sa im štrikať pod nos. Ako bratislavskí kriminalisti chytili Vladimíra — dosť dlhší a rýchly príbeh a mierili na chlapca. Ten mal ruky v nápornom geste vzhľ, akoby rozkladoval, či vytiahnuť pištoľ, alebo nie.

No to už Jozka po tom strčili a vybrúsili mu ruky za chrbát.

Ne prekvapivosti sa bez ťažkostí priznal.

...

VEĽA ĽUDÍ V. MAL ČOSI MÁD DVA ROKY. Keď ho odsúdili na šesťdesiat, do stal tri roky.

Vlastne nie — samozrejme — nesedel. Slobodný, ktorý by aj vedela, lenže — Vladimír ho nik nepoznal...

Zamestnal sa vo svetielkárni — Zoltánom R. Ten dostal štyri roky... a ani jeden si odsedieť trest nenechal. A tak začali pripravovať útek: dohodli sa, že prepadnú príslušníka Zboru národnej bezpečnosti, zneškodnia ho, zoberú mu pištoľ, zneškodnia a obaja s zbraňou príslušníka závodnej stráže prepadnú ďalšieho, na ktorého budú pripravení, a ujdú. Čo budú robiť na slobode?

Zoltán: — Nič sa ty neboj, vôjdeto. Môj otec má doma zbrane a peniaze.

Chalan ju najatol kuchárskym nožom, ktorý si zadovážil už predtým. Niekoľkokrát jej ho vrazil do chrbta a hrudi...

To však k nim bežal ďalší člen ZS. Vladimír sa zvrtol a utekal k plotu. Člen ZS na neho vystrelil, no zasiahol ho iba do ukazováka ľavej ruky.

Strach znásobil jeho sily — plotu sa podarilo ujsť.

Jozka previezli do nemocnice s veľmi ťažkými zraneniami. Jej stav je vážny...

Chalan sa dvakrát pokúsil ukradnúť nejaké motorové vozidlá — ani raz sa mu to nepodarilo — motor nechcel naštartovať. Utiekol teda do lesa, no po dlhom premýšľaní sa rozhodol, že bude pokračovať — nastúpi na vlak a rano bol už v Bratislave.

Hneď prvá cesta ho viedla za frajerkou. U nej sa prezliekol, spálil nábojnicu a obviazal si zranený prst. Pospal si.

Frajerka mu zdržiavala odísť, no dohodli sa, že sa vrátia na Četinianskom kopci.

Chalan si vonku kúpil noviny, posadil sa na lavičku a čakal.

Frajerka nevrátila.

Asi ho upozornila, že v novinách sa o „svojom" prípade niečo nedočítal, odvážil sa teda do mesta.

No to už bolo vydané pátranie, pracovníci bratislavskej kriminálnej služby predpokladali, že utečenec príde do Bratislavy, a urobili potrebné opatrenia.

OKOLO DEVIATEJ NA ZÁP VLÁČIK ho zastavil na Obchodnej ulici. Chalan sa pustil do behu. Utekal cez Hlavákovu a Hviezdoslavovu na ulicu ČSA smerom na Námestie SNP.

Ale oproti išla druhá hliadka.

Chalan vbehol do spomínanej uličky.

Príslušníci VB boli vo veľmi nepriaznivej situácii: V hlavniciach sa vlastne V. nachádzal ako veľmi nebezpečný zločinec, sídi v miestnosti s rukou vo vrecku... Mal pištoľ, alebo nie? Ak mal, „narupne" mu v hlave a nezabráni strieľať? Najistejšie by vari bolo zraniť ho výstrelom z pištole, ale to by bol veľmi ťažko vypočuteľný k zodpovedaniu otázky... A v zbraní bolí hlúpa. Kriminalisti nemali riskovať zranenia, či ešte dačo horšie...

Samozrejme, títo ich úvahy trvali len okamihy — kým dvaja neskočili po troch s holými rukami.

Pištoľ nemal, nabil ruku akurát von, strčili mu pod nos ZS.

A sme radi, že môžeme pochváliť príslušníkov VB za rýchly a perfektný zásah.

O prípade budeme čitateľov informovať.

MIRO JASTROVSKÝ

VEČERNÍK, 11. októbra 1972, str. 4.

Súťaž o najlepšiu odbočku ZČSSP

Iniciatíva pomáha exportu

Bratislava (kv) — Mestský výbor Zväzu československo-sovietskeho priateľstva v Bratislave vyhodnotil súťaž o najlepšiu odbočku ZČSSP pri plnení dodávok do Sovietskeho zväzu za prvý polrok 1972 v bratislavských organizáciách. Túto súťaž vyhlásila sekcia pre propagáciu sovietskej ekonomiky pri MV ZČSSP v novembri minulého roku. Vyzvala odbočky ZČSSP, ktorých organizácie majú plán dodávok do ZSSR na rok 1972, aby sa zapojili do súťaže o najlepšiu odbočku pri plnení týchto úloh.

Vypracovali podmienky súťaže, celú problematiku prerokovali s predsedami odbočiek a kritériá súťaže potom schválili v Predsedníctve MV ZČSSP. Hneď po výzve podali

PRIHLÁŠKY DO SÚŤAŽE

tieto miestne odbočky ZČSSP: Figaro, ChZJD, Matador, Doprastroj, Tesla-elektroakustika, Západoslovenské nábytkárske závody, Slovenské závody technického skla, Mesta a Tesla. V priebehu roka sa do súťaže ešte zapojili Strojárske podniky a Tesla Bratislava, ktoré dostali plán výrazu nadstavbu.

Ročný plán vývozu do Sovietskeho zväzu bratislavských organizácií na rok 1972 reprezentuje vo franko cenách objem vyše 215 miliónov korún a polročný plán bol takmer 103 miliónov korún. Vývoz za prvý polrok bol vo výške 126 miliónov korún, čo znamená, že plán vysoko jednotlivé závody prekročili a to na 117 percent. Takto za prvý polrok tohto roku splnili spomínané bratislavské organizácie plán už na 58,6 percenta.

VYSOKÉ PREKROČENIE

pri plnení úloh za prvý polrok — aj iniciatívou členov ZČSSP — dosiahli v ChZJD, kde prekročili plán o 4,7 a pri matadore na koreň. Výrazné povinnosti dosiahli aj v podnikoch Matador, Mesta, Slovenské závody technického skla a v Doprastroji. Vo Figare plánovaný objem nesplnili, pretože odberateľ žiadal dodávky presunúť do druhého polroka. V plnení zaostali Tesla-elektroakustika, Strojárske potravinárskeho priemyslu, Západoslovenské nábytkárske závody a Tesla Bratislava. Je však predpoklad, že aj tieto organizácie svoje úlohy vo vývoze do ZSSR za tento rok splnia.

VEČERNÍK, 15. októbra 1972, str. 1.

PRÁCA je zmyslom a najvyšším nárokom života. Môže vôbec niekto pochybovať o tejto veľkej pravde? Predchádzajúce generácie museli u nás ešte nie tak dávno bojovať o každodennú slyvu chleba, za možnosť pracovať a žiť ľudsky z práce rúk i umu. A priznajme si, mnohí z nás majú sklon zabúdať, že na tejto našej planéte je ešte nemálo takých miest, kde pracovná príležitosť nie je samozrejmosťou, kde sociálne zabezpečenie pracujúceho človeka je iba vzdialeným snom, kde milióny ľudí trpia najkrutejším vykorisťovaním. Obchádzať tieto skutočnosti nesmieme a nemôžeme.

NIE VŠETCI sme takí. Rozhodne nie naši čitatelia, ktorí listami, telefonátmi alebo aj osobnými návštevami zaujali vzácne nekonvenčný postoj k mnohým článkom a reportážam o cudzokrajných osudoch bratislavského hudobníka, ktorí mal v našom socialistickom štáte ozaj široké možnosti uplatnenia svojich tvorivých síl a teraz ako emigrant je nútený žiť v Kanade z podpory pre nezamestnaných.

A PREDSA sa vyskytujú aj u nás ľudia, ktorí si nedokážu vážiť vymoženosti socialistického zriadenia. Ľudia, ktorí nevzmýšľajú o tom, ako svojim deťom rozhojniť to spoločné, čo pomáha vpred celú našu spoločnosť. Sú ľudia, ktorí sa vyhýbajú práci a v pravom zmysle slova parazitujú na výsledkoch práce iných. Všimne o nich, existujú dokonca na národných výboroch ich zoznamy, hoci aj nie úplné, pretože existujú rozličné rafinované, len ťažko postihnuteľné formy prizivníctva. Možno sa vyhýbať práci napr. aj abnormálne dlhým prerokovaním pracovnoprávneho konania.

POSVIETIME si postupne, milí čitatelia, na tieto a podobné prípady, nastavíme zrkadlo tým, čo vedome a úmerne okrádajú naše deti, znehodnocujú značnú časť výsledkov našej práce. Naše zriadenie sa dokázalo vyrovnať s vykorisťovateľmi. Dokáže sa vyrovnať aj s menšími i väčšími parazitmi, lajdákmi a povaľačmi.

B.